

Egypte, gezien door het Oog van Horus.

Deel 6: De Delta, van Caïro
tot aan de Middellandse Zee.

Egypte, gezien door het Oog van Horus.

Deel 6: De Delta, van Caïro
tot aan de Middellandse Zee.

Olette Freriks

Schrijver: Olette Freriks
Vormgeving & bewerking: André de Ruiter
Coverontwerp: SQOOP Enschede
ISBN: 9789464480290
© 2022 Olette Freriks

Voorwoord

Nadat ik een aantal keren in Egypte op rondreis ben geweest, telkens onder begeleiding van een ervaren tourleader/gids zijnde Olette Freriks, leek het mij leuk om samen met haar onze ervaringen te delen door een aantal boeken te schrijven met daarin een korte impressie van de bezienswaardigheden.

De reactie van Olette hierop was de volgende:

Ik was acht jaar toen ik een ansichtkaart kreeg van mijn oom met daarop een prachtig gekleurde muurschildering uit het Dal der Koninginnen.

Dat beeld liet mij niet meer los, mijn interesse in het oude Egypte groeide en in 1996 maakte ik mijn droom waar. Ik begon met de studie Egyptologie a la carte aan de universiteit van Leiden. Daarnaast deed ik een cursus reisleiding en in het jaar 2000 richtte ik mijn reisorganisatie 'Horus reizen Egypte' op.

Naast het organiseren en begeleiden van reizen gaf ik cursussen en lezingen door het hele land, verzorgde ik lessen op basis en middelbare scholen en deed de rondleidingen in musea in binnen- en buitenland.

Sinds 2006 woon ik in Egypte, waar ik mijn activiteiten voor Horus Reizen verder heb kunnen uitbreiden. En toen André mij enige tijd geleden vroeg om hem te helpen bij het schrijven van deze serie heb ik gelijk ja gezegd.

Dit is een droom die ik allang heb, om deze kleine boekjes te maken en u zo kennis te laten maken met de enorme uitgebreide en ingewikkelde historie van Egypte.

Na dit te hebben gelezen kan dit hopelijk voor u als leidraad of als ondersteuning dienen bij het plannen van een trip naar Egypte of als naslagwerk indien u daar bent om te weten hoe zat dat ook al weer.

Helaas ben ikzelf nog niet in dit deel van Egypte geweest, maar Olette wel en dit deel is dan ook geheel en al haar verdienste.

De gehanteerde volgorde van de bezienswaardigheden is een mogelijke optie, maar zie het alstublieft niet als een verplichting maar als een advies.

In ieder geval veel plezier wanneer u in Egypte bent, ik kan het alleen maar aanraden want het is daar prachtig.

Met vriendelijke groeten,
André de Ruiter

NB onze contactgegevens staan vermeldt in het hoofdstuk 'Enige interessante websites', achterin dit boek.

Inleiding

In deel 6 komt De Delta en zijn omgeving aan bod.

We starten vanaf Caïro en we eindigen dit deel bij de Middellandse Zee. Daar tussenin liggen heel veel bezienswaardigheden, sommigen welbekend anderen wat minder bekend, die allen aan bod komen, zodat u al dan niet vooraf al een keuze kunt maken of u daar wel of niet naar toe wilt gaan of welke bezichtigingen u het beste met elkaar kunt combineren.

We hebben getracht om dit in een zo logisch mogelijke volgorde te zetten, waardoor het makkelijker kiezen zal zijn.

Veel plezier bij het bekijken van al deze mooie tempels, graftombes en musea.

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Inleiding.....	6
DE NIJL-DELTA.....	11
Mayroet en Idkoe meer	13
Het Burullus meer, nationaal park in Egypte.....	14
Romeins en Byzantijns Egypte.....	15
Palmyreense Rijk	17
De havenstad Alexandrië.....	23
Ptolemaeën.....	28
Koningin Cleopatra	29
De herontdekking van de Faraonische Cultuur	34
Mohammed Ali (1769-1858).....	37
Jean Francois Champollion 1790-1832.....	38
Henry Stephens Salt 1780-1827	40
Giovanni Battista Belzoni 1778-1823	41
Bernardino Drovetti 1776-1852	43
Giovanni d’Anastasi.	44
Jean-Baptiste de Lescluze.....	44
François August Ferdinand Mariette 1821-1881	45
David Roberts.....	47
Het Serapeum bij Alexandrië.....	48
De Abdul Abbas Moskee	50
De Bibliotheek.....	51
Moderne bibliotheek Alexandrië	59
Vuurtoren van Alexandrië en de Citadel	61
Stanley bridge	66
Kom-el-Shouqafa	67
De graven van El-Wardian.....	69
Romeinse theater.....	70
Villa of the Birds, Alexandria	72
Montaza paleis in Alexandrië	73
Ras Al-Teen paleis in Alexandrië	74
Het grafcomplex van Es-Sjatbi	77
Isis tempel van Menouthis Abu-Qir-Bay.....	79
Isis tempel Behbeit el Hagar Damietta.....	81
Abu Mena	83
Taposiris Magna	86
Duiventillen in de Oost-Delta	88
Rosetta.....	89
De heilige stad Buto	91

Saïs, Egypte.....	93
Hermopolis Parva.....	95
Naucratis	96
Tarrana.....	100
Letopolis	103
Athribis.....	104
Leontopolis.....	108
Busiris	111
Hermopolis Parva	112
Xois/Sakha.....	113
Isis tempel Behbeit el Hagar Damietta	114
Sebennytos.....	115
Mendes	117
Avaris of Tell el Dab'a.....	120
Tanis	124
De koninklijke graven van Tanis.....	128
Pierre Montet.....	134
Psoesennes I.....	137
Amenemope	150
Shoshenq II	153
De stad van de Kattengodin Bastet, Bubastis.....	158
Saft el-Hinna.....	168
Wadi Tumilat	170
Tell el-Maskhuta.....	173
Tell el-Retaba.....	176
Gosen	178
De aanleg van het Suez-Kanaal	180
Enige interessante links	189
Vervolg.....	190

DE NIJL-DELTA.

En zo zijn we aangekomen in de Nijldelta in het noorden van Egypte.

De delta begint ongeveer 20 km ten noorden van Cairo en loopt in een totale lengte van 150 km tot de Middellandse zee.

En de kust is de delta van Alexandrië tot Port Said ongeveer 250 km breed.

Het totale gebied van de delta is ongeveer 24.000 km².

De naam van het gebied komt uit het Grieks omdat als je het gebied omkeert het de vorm heeft van een Griekse D (Δ).

Maar voor ons hier in Egypte zien we de Delta als een open Lotusbloem en de Fayum als een knop en de Nijl als de steel.

De Nijlvallei en de delta samen behoren tot de meeste vruchtbare landbouwgebieden ter wereld, maar deze worden geheel omgeven door woestijnen. In de Nijldelta leven 50 % van de Egyptische populatie Caïro niet meegerekend.

De plaatsen van de opgravingen zijn hier anders als in het zuiden van Egypte.

Doordat het veel vochtiger is in de Delta zijn de overblijfselen van tempels en graven veelal ingestort of vergaan.

De onderzoeken op de archeologische sites is ook anders en is niet gedaan en nog steeds niet zoals in het midden en het zuiden van Egypte.

Er wordt niet zoveel geld aan besteed als daar.

Dus onderzoeken zijn in de meeste gevallen als er nog iets is terug gevonden op de betreffende site nog steeds bezig.

Ook is het probleem dat haast alle plaatsnamen die men in de geschiedenis gebruikte in de loop van de jaren zijn vervangen door moderne namen.

Al vanaf 7000 v. Chr. wonen er mensen in de Nijldelta, dit waren bevolkingsgroepen die vanuit de Sahara, de Boven-Nijl en Zuidwest Azië waren gekomen.

Vroeger in de oudheid liepen er verschillende rivieren naar het Noorden maar in de loop van de eeuwen zijn deze op twee na geheel dicht geslipt.

Er loopt nu nog naar iedere kant een rivier, dat is de Westelijke hoofdaftakking van de Nijl die in de Middellandse zee uitkomt bij Rosetta en heet dus de Rosetta aftakking.

De Oostelijke hoofdaftakking komt in de Middellandse zee bij Damietta en heet dan ook de Damietta aftakking.

In het noorden liggen nog verschillende meren zoals bij Alexandrië het Mayroet-meer en het Idkoe meer en wat meer naar het noorden het Burullus meer, wat ook een nationaal park is.

En dan in het Noordoosten bij Damietta is nog het Mazala-meer, dit ligt in de noord oost hoek van de Nijldelta en is bekend als een broed plaats voor watervogels meer dan 35 soorten.

Er is ook een oud Romeins fort in het protectoraat.

Mayroet en Idkoe meer

Als sinds de 3e dynastie is er wijnbouw in de Nijldelta.

Waarschijnlijk komt dat door de handel die werd gevoerd tussen Egypte en Kanaän in de vroege bronstijd.

Reliëfs in de graven tonen aan dat de wijn uit de Delta wijngaarden kwam.

In die tijd was de wijn overwegend rood, maar nog niet lang geleden heeft men ontdekt dat er toen ook al witte wijn was.

Tegenwoordig worden op 57000 hectare druiven verbouwd voor wijn. Met als voornaamste druivensoort Muskaat van Alexandrië.

De jaarlijkse 27.000 hectoliter wijn die wordt geproduceerd komt van de staatswijnbedrijven.

Deze wijngaarden liggen rondom het Mayroet meer en het Idkoe meer.

- Omar Khayyam - een droge rode wijn
- Cru des Ptolémées - een droge witte wijn
- Rubis d’Egypt – een rosé wijn

Drie belangrijkste wijnproducenten zijn,

- Gianaclis - die bovengenoemde drie wijnen vertegenwoordigd als ook Chateau Grand Marquis
- Chateau des Rêves - zij importeren de druiven uit Libanon
- Obelisk

Het Burullus meer, nationaal park in Egypte

Ten noordoosten van de Rosetta-tak van de rivier de Nijl, ligt het Burullus meer, het strekt zich uit over 10 km lang en van 6-17 km breed.

Het is ongeveer 460 vierkante kilometer en wordt beschouwd als het op één na grootste natuurlijke meer van Egypte.

Het is Egyptes meest belangrijke wetland met een grote Nijldelta lagune aan de Middellandse zee kust.

Er is hier een uniek ecosysteem van brak water dit is de overgang van zoutwater en zoutwater.

Dat zorgt ervoor dat vele organismes hier floreren en waar vele watervogels leven.

Het is gericht op het behoud van de biologische diversiteit van het Al Manzala-meer, het herstel van soorten die zijn uitgestorven als gevolg van menselijke activiteiten die de milieuveranderingen in het meer volgen en de vochtige gebieden beschermen.

Het reservaat heeft ook tot doel het milieutoerisme aan te moedigen en wetenschappelijk en toegepast onderzoek uit te voeren.

Het is ook gericht op het behoud van natuurlijke hulpbronnen, met name die van economische inkomsten

Het Al Burullus-meer, heeft verschillende soorten environment de belangrijkste zijn de zoutmoerassen en zandvlaktes.

Hoge zandduinen bedekken de kusten van het meer, daarom wordt het beschouwd als een natuurlijke locatie voor 135 soorten land- en waterplanten.

Ook vele trekvogels strijken hier neer voor een rustpauze.

Hieronder een afbeelding van vissers en een klein eiland in het meer.

Romeins en Byzantijns Egypte

Dit is een periode in de geschiedenis van Egypte die begint als de Romeinse alleenheerser Octavianus in 30 voor Chr. Egypte inlijft bij het Romeinse Rijk, waarmee een einde komt aan de periode van Macedonisch Egypte en Ptolemeïsche Rijk.

Keizer Caesar Augustus

Rome, 23 september 63 v.Chr. -
Nola, 19 augustus 14 n.Chr.,
ook bekend als Octavianus, was de eerste Romeinse keizer en regeerde van 27 v.Chr. tot aan zijn dood in 14 n.Chr. Zijn status als de oprichter van het Romeinse Principaat (de eerste fase van het Romeinse Rijk) heeft een erfenis opgebouwd als een van de meest effectieve leiders in de menselijke geschiedenis. Het bewind van Augustus luidde een tijdperk van relatieve vrede in dat bekend staat als de Pax Romana. De Romeinse wereld was meer dan twee eeuwen lang grotendeels vrij van grootschalige conflicten, ondanks de voortdurende oorlogen van keizerlijke expansie aan de grenzen van het rijk en de een jaar durende burgeroorlog die bekend staat als het "Jaar van de vier keizers" over de keizerlijke opvolging. En in 30 v. Chr. annexeerde hij Egypte tot het Romeinse rijk.

Romeinen hadden in Egypte negen groepen gelegerd, waarvan drie in Alexandrië, drie in Syene, dit lag dicht bij de grens met het Koninkrijk Aksum en drie in het binnenland.

De Romeinse machtsovername bracht voor de inheemse rurale Egyptische bevolking weinig verandering, ook de voertaal van het nieuwe bewind bleef Grieks. De hoogste Romeinse bestuurder in Egypte was de praefectus Alexandriae et Aegypti.

Net als onder de Ptolemaeën bleef Egypte één grote plantage tot nut van de heersers.

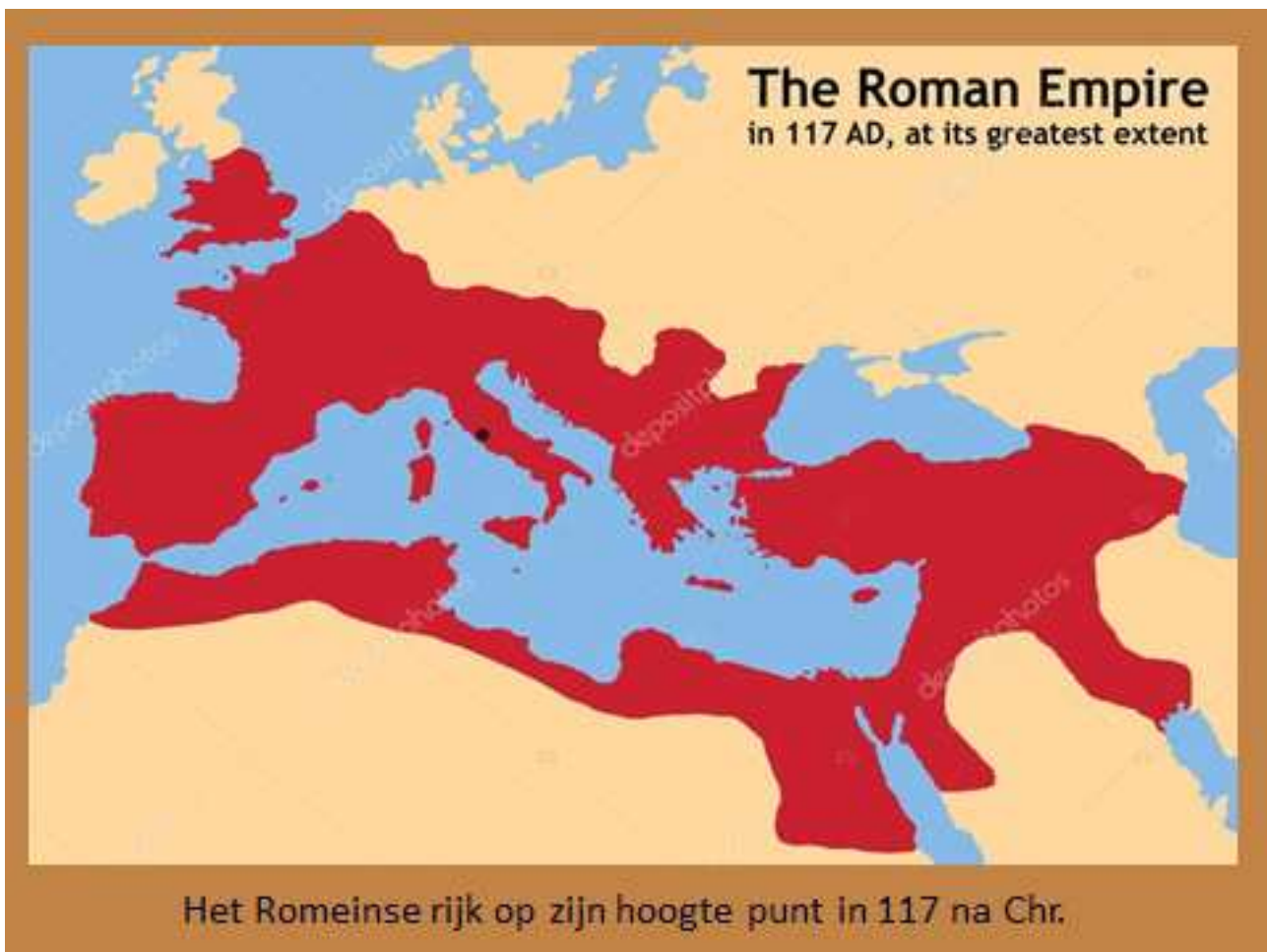
Het Egyptische graan stroomde nu niet meer naar de Ptolemeïsche graanschuren, maar naar Rome, waar het voorzag in een derde van de voedselbehoefte.

Dwangarbeid, vordering van landgoederen en drukkende belastingen maakten het leven van de plattelanders zwaar.

Regelmatig kwamen de boeren in opstand, bijvoorbeeld in 295-298, maar Rome wist hen meestal betrekkelijk eenvoudig weer te onderdrukken.

Naast graan werden ook papyrus, graniet, albast en ander kostbaar gesteente naar Rome en later Constantinopel gebracht.

Egyptische beelden en andere objecten werden verslept om pleinen en heiligdommen in Italië en het Romeinse Rijk op te sieren.

Palmyreense Rijk

Tijdens de crisis van de derde eeuw, na de Slag bij Edessa (260), waarbij keizer Valerianus I werd gevangengenomen, braken overal opstanden uit.

Het Romeinse Rijk stond op de rand van de afgrond.

De nieuwe keizer Gallienus, zoon van Valerianus, probeerde de opstanden in het Westen te beteugelen en gaf Septimius Odaenathus, de titel *Corrector totius orientis* "*Gouverneur van het hele Oosten*", gestaag kreeg hij heel de regio onder controle.

Bij zijn dood in 267 nam zijn beeldschone en bekwame vrouw Septimia Zenobia, de leiding over.

Ze zette haar zoon Vabalathus op de troon en ze riepen zichzelf uit als koning en koningin.

Zenobia

de tweede vrouw van Odaenathus, en haar zoon Vabalathus bestegen samen de troon, als koning en koningin, aangezien Vabalathus nog te jong was om alleen te kunnen regeren. De vrede tussen Rome en Palmyra sloeg om in vijandschap toen Gallienus vlak voor zijn dood in 268 een leger tegen Palmyra stuurde, onder commando van Heraclianus.

Keizer Gallienus weigerde Vabalathus de titels te geven die diens vader Odaenathus had verdiend. Een verklaring voor de vijandige houding van Gallienus is dat Odaenathus zou zijn vergiftigd door Zenobia. Het is echter niet uitgesloten dat Gallienus zelf verantwoordelijk was met als motief dat hij de groeiende macht van Odaenathus als een bedreiging ervoer. Het keizerlijk leger werd verslagen.

Keizer Gallienus weigerde de titels te aanvaarden en de vriendschap sloeg om in ruzie, Palmyra scheurde zich af.

In 272 heroverde keizer Aurelianus de opstandige regio's.

Zenobia en haar zoon werden door de Romeinen gevangengenomen en in gouden kettingen naar Rome gedeporteerd.

Tijdens de Crisis van de derde eeuw, na de Slag bij Edessa in 260, waarbij keizer Valerianus I gevangen genomen werd, braken overal opstanden uit. Het Romeinse Rijk stond op de rand van de afgrond.

De aanzet van de bestuurlijke hervormingen in het Romeinse Rijk begon met Diocletianus en zijn Tetrarchie: het opsplitsen van het rijk in vier delen.

Constantijn de Grote zette die hervormingen verder in praefectura praetorio, die op hun beurt verdeeld werden in diocēsis.

Het Palmyreense Rijk werd omgedoopt tot Dioecesis Orientis waar ook Egypte onder viel.

Constantijn stichtte een nieuwe hoofdstad voor het rijk: Constantinopel en bij deze gelegenheid werd ook de bestemming van het Egyptische graan veranderd, dit ging voortaan naar Constantinopel.

Op het einde van de 4e eeuw, was men door de toenemende druk van buitenaf en van binnenin het Rijk, gedwongen een co-keizerschap te installeren en werd het bestuur van het oostelijke en het westelijke deel gesplitst.

Het oostelijke deel, waar Egypte onder viel, had als hoofdstad Constantinopel.

Herstructurering was een noodzaak, het aantal provincies steeg van 48 naar 120.

Egypte werd een afzonderlijk diocees, Diocees Aegyptus, die werd onderverdeeld in 5 provincies.

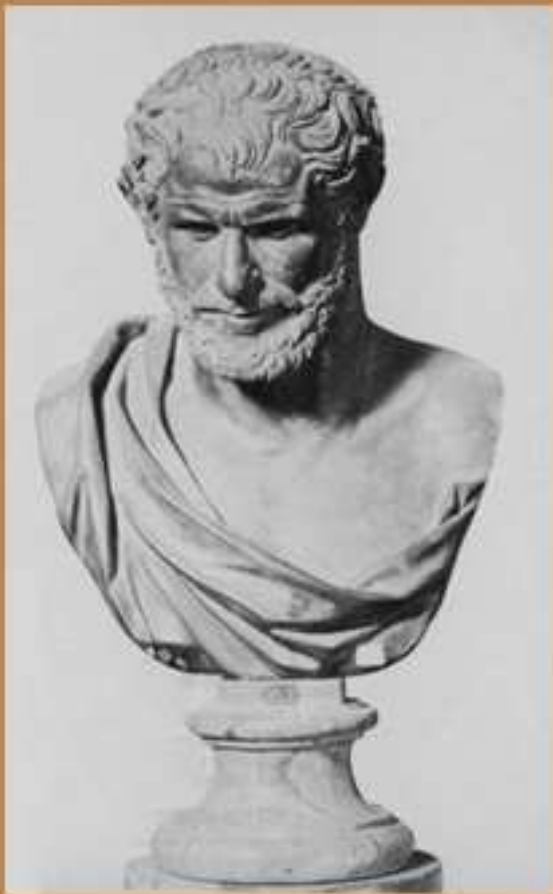
Aan het eind van de 5e eeuw werd het Romeinse Rijk definitief gesplitst in een west- en oostdeel.

Het oostelijke deel werd later bekend als het Byzantijnse Rijk met als hoofdstad Constantinopel (het huidige Istanboel).

Het West-Romeinse Rijk werd overspoeld door barbaren en doofde langzaam uit.

In het oosten gingen de Romeins-Perzische oorlogen gewoon verder.

De laatste, de Byzantijns-Sassanidische oorlog (602-628) zal voor de regio grote gevolgen hebben.

Herakleios

Flavius Heraclius Augustus, was van 5 oktober 610 tot 11 februari 641 de Oost-Romeinse, of beter gezegd Byzantijns keizer.

Hij was een van de belangrijkste Byzantijnse heersers en kan tegelijkertijd als laatste heerser van de late oudheid en eerste keizer van het Midden-Byzantijnse Rijk worden beschouwd. De door hem gestichte dynastie zou tot het jaar 711 regeren.

Herakleios' regering werd gekenmerkt door voortdurende militaire campagnes in het Midden-Oosten, eerst in de Romeins- en later in de Byzantijns- Perzische oorlogen Arabische oorlogen. Het Latijn wordt door Grieks vervangen.